

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo (administracija) in ekspedicija na starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo v Hiltšerjevi ulici šte. 6.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Nekdaj in zdaj.

Vsako hudo se povrača: nekdam so bosenški paše napadali našo zemljo, zdaj grmijo naši slovenski fantje v Bosno; nekdam so Slovenci trepetali pred Turki, zdaj trepečejo Turki pred našimi vojaki, ter jim globoke priklone delajo, da bi jim nič žalega ne storili.

Po vsem se vendar krivica ne povrača, ker smo mi civilizirani kristjani, Turki pa barbari. Naši ne bojo vasi požigali, žená in otrok morili, ali v sužnjost odpeljali, vendar vidimo maščevalno pravico v tem, da so ravno slovenski vojaki, katerih predniki so po Turkih največ trpeli, poklicani, da ugonobijo mohamedansko prevzetnost.

Iz Bosne so dohajali oni Turki, ki so naše kraje pustošili, zato je prav, da naši slovenski in hrvaški fantje avstrijske zastave v Bosno nesejo. Turška moč je zdaj zatrta; tako nemočni smo bili mi pred tri sto leti: tačas nam ni mogla pomagati ne Avstrija ne Nemčija, ker so drugodi opraviti imeli in slovenske dežele so bile primorane, opirati se na svojo lastno moč; tako se mora zdaj tudi Bosna opirati na lastno moč, če se hoče našim ustavljati, ker pred Carigradom stoje še Rusi, in sultan Bošnjakom niti pomoči poslati ne more, če bi prav hotel.

Nekdaj smo bili mi zapuščeni revčki, ter bi bili Turke radi pri miru pustili, samo da bi bili oni nas, zdaj so pa narobe Turki reveži in bi nas radi pri miru pustili, pa zdaj jim miru ne damo; vsak jim je nekaj vzel, in mi jim vzamemo Bosno. Kar jim Evropa vzame,

je le plen, ki so ga nam iz rok strgali, njihovega nič ni v Evropi, z mečem so si te kraje pridobili, z mečem v roci se jim bodo vzeli. Tako se vsaka krivica povrača na svetu, in Turki niso zaslužili druge osode. Grehi očetov se kaznujejo na otrocih, to je bilo in bo vedno resnično, zato morajo sedanji Turki trpeti, kar so njih pradedi pregrešili.

Pa tudi sedanji Turki niso brez pregrehe, oni niso nič bolje delali s kristjani kakor njih predniki; če niso v naše kraje pridrli, je le zato, ker nimajo več stare moči v sebi, slabe volje bi se jim ne manjkalo.

Staro prerokovanje sicer pravi, da bodo turške mule še reko Reno pile, pa kakor je zdaj Turčija potlačena, se nam ne vidi verjetno, da bi se to moglo skoraj zgoditi.

Sicer pa znamo, da ostanejo Turki sovražniki krščanskega sveta, zato je treba železo kovati, dokler je še gorko, to je, treba je turško moč omejiti, krajsati in odrivati, kolikor se da, dokler si še ne morejo pomagati.

Iz Bosne so dobivali najboljše vojake, naj bolj fanatične janičare, saj je krščanski Bošnjak zmirom pravil, da je poturica desetkrat huji od pravega Turka, kakor je nemškutar huji od pravega Nemca; zato je prav da Avstrija Bosno zasede in vzame, ker prav od Bosne so prihajali oni razbojniki, ki so naše kraje pustošili; po mohamedanskih Bošnjakih je Kranjska in Hrvatska največ trpela. To strupeno turško gnjezdo bo zdaj razdejano, prišlo bo v avstrijsko oblast. Nekdaj so naše prednike v sužnjost odganjali. S tisto zaničljivostjo, ko so oni nas psovali gjavre (krščene pse), s tisto

zaničljivostjo gledamo zdaj mi na turško sodrgo, ki ni poznala družega ko surovo silo, zdaj pa še te več nima, in ponosna prerokova zastava leži v prahu pred zmagovalnim križem!

Volitve na Štajarskem in Koroškem.

Že prihodnji mesec bomo imeli volitve za deželne zbore na Štajarskem in Koroškem. Kako razmere stojé, je obče znano: nemško, liberalna stranka bo zopet zoper nas delovala; ponemčeni prebivalci mest in trgov so zoper nas, bodo zoper naše kandidate glasovali in agitirali. Mi imamo le kmečki stan za se, in še na tega se ne moremo povsodi zanesti; toliko smo na slabšem od prej, da nam je tolikanj hvalisana nova šola še mnogo učiteljev vzela, kateri so poprej vzajemno z našo vrljo duhovščino za narodne kandidate delali, ali če to ne, vsaj mirovali, zdaj pa so primorani v nasprotni rog trobiti.

Kmečki stan je po volitvenem redu veliko na slabšem v primeri z mestjani in velikoposestniki, zato voli le malo število zastopnikov, in še tiste nam bodo skušali vzeti; zato nam je treba marljivega dela, organizacije in agitacije. Vsak volilni odbor, vse volilne okraje naj pa vodi centralni odbor v Mariboru in Celovcu, in ta naj priskoči tistemu okraju na pomoč, kjer je največa nevarnost.

Gledé kandidatov naši štajarski in koroški bratje sami najboljše vedó, kateri moške so za to najbolj sposobni, in kateri imajo največ upanja do zmage. V mestih Štajerci menda

Občni zbor Cecilijinega društva.

(Dalje.)

„Brez števila cerkvenih določil bi se dalo v tem oziru navesti, pa tu opomnemo le na nekatere. Najvažnejše so določbe nahajajoče se v začetku rimskega misala, ki zahtevajo, da se sv. maša poje ali bere strogo po obredih tega misala. Da pa to ne zadeva samo duhovna ampak tudi kor je očitno iz tega misala samega, kakor tudi iz odlok papežev ter kongregacije sv. obredov v Rimu. Posebno važen, pa tudi jaseen je odgovor kongregacije sv. obredov na vprašanje: „Seli smejo pri slovesni peti maši med drugo latinsko petje vpletati pesmi v domačem jeziku — ki se je glasilo; „Negative et abusum eliminandum censuit“ — Ne in razvada ta se ima odstraniti. Ta odloka je od 22. marcija 1862 l. toraj prav iz novejšega časa. Ravno to povdarjajo mnoge provincijalne in dijecezne sinode. Tako pravi provincijalni koncil Baltimorski l. 1837: „Predstojniki cerkva imajo vedeti, da po obredih cerkvenih ni pripuščeno pri slovesni maši in slovesnih večernicah petje v domačem jeziku.“ Enako se je izrekel provincijalni koncil Praški pa tudi mnogo škofov nemških, n. pr. Trevirski (1856,) Ratisbonski (1859.)

„Tudi tu ne velja ugovor, da je pri nas že tako navada, ker po pismu Pija V., objavljenem 29. julija 1570, je prišla ob veljavo vsaka navada, ki takrat ni bila že vsaj 200 let stara. Da bi tedaj kaka navada — sedanja bila „consuetudo legalis“ — postavna navada — morala bi biti zdaj že čez 500 let stara, kdo si bo pa upal trditi, da je pri nas razvada pri peti maši peti zgol ali delom slovenski, že 500 let stara tem bolj, ker je dognana reč, da pred reformacijo se je pri peti maši vse sploh latinski pelo.

Napaka je tedaj, pregrešek zoper liturgične postave, ako se dandanes pri nas po deželi, kakor tudi v mestnih cerkvah ljubljanskih, izvzemši stolnico, poje ali izključno ali vsaj deloma v domačem jeziku.

Pa kako priti temu v okom? Po našem mnenju naj se ali peta maša opusti, ki tudi za največje praznike ni zapovedana, ampak za cerkve, ki nimajo primerne, latinskega petja po liturgičnih določbah celo zabranjena, ali pa naj se skrbi za petje latinsko, kakor ga cerkev zahteva. Saj pri nas na deželi, kakor v mestu je tako napol preveč petih maš, tako da se slednjič velik praznik od navadne nedelje le malo loči. Naj se rajše bere tiha maša,

pri kateri se na koru v domačem jeziku čedno poje — to velja za navadne nedelje in še prav posebno za podružnice na deželi; za velike praznike pa naj se skrbi za primerno liturgično petje. Maš latinskih v cerkvenem duhu zloženih in deloma prav lahkih se ne manjka (n. pr. Molitor-jeve, Uhl-ove, Jasper-ove, Singenberger-jeve i. t. d.), in čuli smo po deželi semtertje vačkrat težke, še pretežke latinske maše peti — žalibog večidel ne od dobrih skladateljev — v dokaz, da je mogoče s pridnostjo in trudom tudi kmetiške pevce, ki not ne poznajo, latinsko mašo naučiti. Če pa znajo pevci le eno latinsko mašo, zadostuje za prvo silo, dokler ni mogoče pridjati še ene ali dveh kar potem za vsako farno cerkev na deželi zadostuje. Pravilo pa je in mora biti, ali latinska maša, ako mašnik poje, ali tiha maša in na koru petje v domačem jeziku. To zahtevajo liturgične postave, katerim smo se dolžni pokoriti, ker cerkev in edino le cerkev ima v tem merodajno besedo, ona ima tu govoriti, in je tudi dovoljkrat in dovolj glasno govorila. —

Kar se tiče liturgičnega teksta, opomnimo le to, da se tekst ima peti umevno, da se morajo peti vsi deli maše, — ne sme se toraj

ne mislijo nobenega Slovenca kandidirati, češ, da ni upanja do zmage. Toda svetujemo, da bi se za savinjske mesta in trge vse eno postavil kandidat, in to iz teh razlogov: 1. Napravimo nasprotnikom mnogo dela, in ne bodo imeli toliko časa na deželi agitirati, ker se nam bodo morali še v mestih braniti, 2. z volilno agitacijo se v savinjskih mestih in trgih narodna zavest ohrani, ki bi s pasivnostjo popolnem zaspala; se ve da bo Celje potlačilo narodne trge, vendar si znamo z zvedno agitacijo zmirom več prijateljev pridobiti, in čez nekaj let morda zmagati; v takem slučaju pasivnost ni dobra; 3. utegne kedaj priti do kakega razpora med nasprotniki, bodisi med vlado in med ustavoverci, ali med radikalnimi in konservativnimi elementi nemškutarske stranke, in za ta slučaj bo zmirom dobro, če imamo svojo slovensko stranko organizirano, naj bo še tako neznačajna, ker se zna pripetiti, da bi ravno ona odločevala, katerej nasprotnih strank pripade večina, in bi si znala za svoje glasove kakšne koncesije pridobiti.

Na Koroškem znamo, kako težavno je stanje za slovenske kandidate, vendar upamo, da bodo tamošnji rodoljubi vse storili, kar je v njihovi moči. Obžalujemo pri tej priložnosti, da nemamo političnega društva za vse slovenske dežele, katero bi zdaj Koroškem in Štajercem duševno in materialno v pomoč prišlo, da bi ne ostali slovenski volilni odbori osamljeni in na svoje male moči navezani, med tem ko nemško-liberalna stranka svoje kandidate po vseh deželah podpira, ter jim tako zmago zagotavlja.

Kranjci letos nemamo volitev; spodobilo bi se, in naša narodna in domovinska dolžnost bi bila, da bi štajerskim in koroškim bratom na ta ali oni način na pomoč prišli, v kolikor nam tega postava ne prepoveduje.

Tudi nemška katoliška stranka, ki nam je prijazna, bi lahko kaj za slovenske kandidate storila, ko bi s svojo moralno silo vplivala na konservativne elemente med nemškimi ali ponemčenimi prebivalci, ali ko bi tudi v slovenskih ponemčenih mestih svoje kandidate postavila, tako da bi se nemškutarska falanga razcepila, kar bi bilo le nam v korist. Se ve, da je med nemškutarji — malo katoličanov; pa med pravimi Nemci v slovenskih mestih jih je vendar nekaj, in ti bi se dali od liberalcev odluščiti, in bi bili za nas že na pol

pridobljeni, kakor tudi Tirolci v Ljubljani z nami glasujejo.

Pred vsem pa svetujemo našim rojakom na Štajerskem in Koroškem, naj se varujejo vsacega razpora. Če se prav ne skladamo v vseh nazorih, edini smo vendar, in moramo biti v ljubezni do domovine, v spoznanju, da le v slogi in edinosti kaj doseči zamoremo. Pred vsem je treba, da si napravimo slovenski dom; kedar ga enkrat imamo, je še časa dovolj, pripraviti se o tem, iz kakšnega lesa si napravimo mize in stole, ali s čim krijemo streho, z opeko ali slamo.

Od nekdanj je bilo to znamenje domoljubja, da so državljani, kedar se je bližal sovražnik, popustili vse medsebojne prepire, in vrgli se zedinjeni dušmaninu nasproti. Tako delajmo tudi mi, in postali bomo nepremagljivi; po neslogi pa so že največje države razpadle. „Concordia parvae res crescunt, discordia maximae dilabuntur.“

Naglašati pa je Slovencem posebno še treba, da naj se nobene težave ne vstrašijo: pogum in trda volja vse premagata. „Pogum nega je svet“, pravi pregovor, „frisch gewagt, ist halb gewonnen“, pravi drug pregovor, in veseli Dunajčan poje: „es geht ja alles, wenn man will.“ Slavni Turgenov pravi, da Slovane vsak vlada, samo da ima trdno voljo. Nemci nas Slovane prekosijo v trdni volji, in na to lastnost v veliki meri opirajo svoje gospodstvo nad nami. Učimo se od njih in utrdimo svoje značaje, prilastimo si pogum, vztrajnost in trdno voljo, in v svoje veselje bomo skoraj zapazili, da naši nasprotniki niso tako nepremagljivi, kakor smo si v svoji mehkužnosti domišljevali.

Iz Bosne.

Ker se je vredništvom vsled ukaza pravnega ministerstva prepovedalo poročati o premikanji in naredbah vojaštva, zamoremo iz Bosne le to objaviti, kar najdemo v vradnih listih in telegramih.

General Filipovič je 30. p. m. došel v turški Brod in 31. v Dervent, kjer je bil od turških dostojanstvenikov in od prebivalstva pri srčno sprejet. Občinski predstojniki so v svojih nagovorih povdarjali, da kot bližnji sosedje avstrijski poznajo pohlevno in pravično vladanje avstrijske vlade in da zaradi tega zaupljivo gledajo v prihodnost. Tudi iz drugih krajev turških prišlo je mnogo najodličnejših prebival-

cev, begov, katoliških in pravoslavniških duhovnikov k Filipoviču, da so mu izrazili svojo vdanost ter se priporočili milosti Nj. Veličanstva cesarja in kralja. Tudi so prosili, da bi general preklical prepoved, izvaževanja žita in živine iz Bosne, kar je Filipovič res tudi storil.

Vročina je silno velika in vojaki silno trpe; 20. divizija je zasedla Turški Šamac, prva hribovska brigada pa je došla brez opovir v Novi. Predna straža je 1. t. m. že došla v Banjaluko. Včeraj je šla tudi 18. divizija čez mejo hercegovinsko.

V Serajevem je velika zmešnjava. Neki Hadži Loja je nahujskal prebivalstvo; guverner Mazhar paša in višji poveljnik Hafiz paša sta bila pobegnila iz mesta, pa Loja ju je dohitel in pripeljal nazaj v mesto, kjer je bil Mazhar paša odstavljen in Hafiz paša izvoljen za guvernerja. Razsajalci so s silo vzeli hišo, kjer hranijo orožje, ter oropali hiši Mazhar in Hafiz paše. Lojov brat je imel tudi v Banjaluki osnovati vstanek, pa turške gosposke so ga prijele in zaprle. Guverner, mnogo častnikov in avstrijski konzul Vasič so pred razsajalci iz Serajeva pobegnili.

Turški vojaki se pred vojno avstrijsko umikajo brez boja, pa se zbirajo pri Mitrovici, kjer vtrjujejo vojaški tabor za 25.000 mož. Nekateri sodijo, da se hočejo Turki tam vojni avstrijski vstavljati, ker obravnave med Avstrijo in Turčijo zaradi Bosne še niso dognane in je sultan ministerskemu svetu, ki je to reč obravnaval, rekel, da naj se drže določenih pogojev. Ko je Filipovič prišel v Bosno, hotel mu je neki major izročiti pismen protest; ker ga pa general ni hotel sprejeti, položili so ga na zemljo, naposled pa ga vendar le zopet pobrali in z njim odšli.

V Albaniji se Muhamedani oborožujejo zoper Srbe in Črnogorce. Vlada jih podpira z orožjem. Katoličani pa se jim nočijo pridružiti, ker spregledujejo, da glavni nagib tega upora ni politična samostojnost, ampak mohamedanski verski fanatizem.

Politični pregled.

V Ljubljani, 2. avgusta.

Avstrijske dežele.

Cesarjevič Rudolf je včeraj došel v Prag, ter je bil z veliko sijajnostjo sprejet. Čez 300 društev se je sprejema vdeležilo. Hiše ob ulicah, skoz ktere se je cesarjevič

izpuščati introitus, graduale, offertorium, postcommunio — in pa da se „gloria“ in „credo“ ne sme okrajšati, kakor je bila in je večidel še pri nas navada. Cerkvene določbe o tem so čisto jasne in gotove in se nahajajo v vsaki knjigi, ki govori o določbah cerkvenih ozir cerkvene glasbe (post. G. Jakob „die kunst im dienste der kirche“ etc.) —

V vseh drugih slučajih dovoljuje cerkev petje v domačem jeziku, kakor: pri tihih mašah, pri popoldanski službi božji, pri procesijah izvzemši procesijo na sv. R. Telesa dan, pri kateri se morajo peti latinski himni, pri šmaricah in drugih ljudskih pobožnostih, pri kterih petje ne sega naravnost v liturgijo in je le bolj izraz ljudske pobožnosti. Pa če se tudi pri maši poje slovenski, naj se vendar petje ozira na dele sv. maše, in pesem o Mariji devici, ali svetniku naj se poje še le po zavživanji.

Sploh nam je skrbeti za dostojno petje tudi v domačem jeziku. V tem potrebujemo „cerkvene pesmarice“. Do tje bomo najlažje in naj prež prišli, ako se pooblasti odbor

„cecilijinega društva“, da izbere iz med pesem, ki se pri nas že pojó, vse, ki so primerne in v kterih vlada cerkveni duh. Treba bo pa tudi pri teh sem ter tje napraviti melodijo, treba jih bo prav in kolikor mogoče lahko harmonizovati, popraviti pa zlasti tudi tekst ali besede, ali pa ga še celo z drugim dostojnejšim zameniti. K tem pesmam pridejo pozneje še druge, ki bodo izhajale v prilogi „cerkvenega Glasbenika.“

Tudi bo treba, ako hočemo kdaj ljudsko ali skupno petje dobiti, otroke v petji uriti, kajti starih ljudi ni mogoče petja učiti. —

Sploh pa se nam je vedno in svoj pot ozirati na cerkvene zahteve in le na podlagi teh nam je petje zboljševati, da ne zadenemo zopet na stranska pota, ki peljejo čemdalje bolj od cerkve in cerkvenega duha. V ta namen se nam je treba podučevati, ker vsi večidel smo oziroma cerkvenega petja novinci, podučevati pa tudi druge. Berimo toraj radi dotične knjige, naročimo se vsaj na „cerkv. Glasbenik“, pošiljajmo vanj sestavke, delajmo tudi praktično za zboljševanje cerkvene glasbe, ali ne

delajmo jej vsaj zaprek in ne borimo se slepo zoper podjetje toliko potrebno, katerega se je lotilo društvo cecilijino.

Sploh glejmo, da se prešinemo z onim duhom, ki je navdihoval vse velike moze in svetnike, n. pr. sv. Terezijo, sv. Frančiška Salezijana i. dr., ki so toliko ljubili in tako visoko cenili obrede cerkvene. Ne pozabimo, da cerkev in edino le cerkev ima oblast liturgijo in vse kar k nji spada, dokaj tudi petje cerkveno določevati, voditi in nadzorovati, ubogajmo jo, kot dobri njeni otroci, bodimo si že duhovni ali neduhovni in svetovni. Ne pozabimo, da tukaj ni odločilno ali merodajno naše osebno mnenje, naš okus, pa tudi ne okus ali zahtevanje ljudstva, ki tudi nima zapovedovati, ampak z duhovščino vred ponižno se ukloniti cerkvenim zahtevam. Ne menljiva cerkev, cerkev vojena in razsvitljevana od sv. Duha jo ve vrejevati prav — in tudi v cerkveni glasbi vselej pravo zadeti in dogma cerkvena je: Če kdo cerkve ne uboga itd.

Ako nas bo pravi duh cerkveni živo prešinjal, ako bomo prav spoznali duh liturgije

peljal, bile so okinčane z rumeno-črnimi in belo-rudečimi zastavami.

Dalmatinski deželni brambovci, in sicer strelci-konjiki, so vsled cesarskega ukaza od 25. julija odmenjeni za službo v Bosni in Hercegovini pod višjim poveljništvom generala Filipoviča. Ker postava od 13. maja 1869 pravi, da se smejo deželni brambovci le v vojskinem času in če preti nevarnost, rabiti zunaj dežel v državnem zboru zastopanih, godrnjajo Turkom prijazni listi vsled omenjene določbe in žugajo ministerstvu, da se bode moralo zaradi tega zagovarjati pred državnim zborom. Če bi šli dalmatinski brambovci Turkom na pomoč ali pa braniti „das deutsche Vaterland“, bi se ti hinavci ne spodtikovali, ker pa hité svojim sorodnim bratom no pomoč, se hudujejo, češ, da se je s tem prelomila postava, da si brambovci sami zaradi tega gotovo ne pritožujejo. In taki ljudje nas hočejo učiti, kaj je rodoljubje?!

Vnanje države.

Na Nemškem so se 30. julija vršile volitve za državni zbor. O natančni sestavi novih strank se dozda še ne more vedeti, vendar pa sploh sodijo, da je dosedanji narodno liberalni večini odklenkalo, in da bodo naprednjaki v novem zboru imeli večino. Socijalni demokrati so nekaj poslancev zgubili, a pri volitvah se je pokazalo, da se njihovo število na Nemškem čedalje bolj množi; samo v Berlinu jih je 20.000 več kakor pri zadnji volitvi. — Kraljevič je potrdil sklepe berlinskega kongresa in se bodo dotična pisma zamenjala jutri 3. avgusta. — Cesar Viljem je 29. p. m. došel v Toplice na Českem, kjer so mu tam bivajoči podložniki poklonili vdanostno adresno.

Papež Leon XIII. so na kraljevičevo pismo neki odgovorili in rekli, da so pripravljeni poslati posebnega pooblaščenca, ki bi se s knezom Bismarkom dogovoril o cerkvenih razmerah na Nemškem. Res se telegrafuje iz Kissingena, da je 30. p. m. tje došel papežev nuncij Alojzij Masella, ki se je tričetrt ure razgovarjal z Bismarkom. Drugi dan prišel je državni kancelar knjemu in potem je bil med njima v Bismarkovem stanovanju zopet razgovor, ki je trpel čez eno uro. Opoludne je nuncij pri državnem kanclerju kosil. — Papežev državni tajnik kardinal Franchi je za mrzlico nevarno zbolel in je previden s sv. zakramenti, včeraj zjutraj okoli ene v 59. letu svoje starosti umrl. Za sv. Očeta je to britek vdarec.

Italijanska vlada je predstavila 25 prefektov. Tudi je policiji zaukazala, da naj

katoliške ter razmere cerkvene glasbe k liturgiji, potem bodo odpali mahoma vsi oni pogostem v resnici kratkovidni in bedasti ali vsaj pristranski in oskosrčni ugovori zoper pravo preobnovo ali reformo cerkvene glasbe, ktero so umrli slavni Pij IX. svetega spomina s tolikim veseljem na Nemškem pozdravili, odobrili in živo vsem cerkvenim predstojnikom priporočili, in slavnega Witta ravno zavolj njegovih prizadev v tem oziru z naslovom doktorja poslavili.

Da, upam si tu izreči nado, da, ako bomo vsi složno in goreče delovali, ne bo preteklo 10 ali 15 let, ko se bo cerkvena glasba tudi pri nas lepo povzdignila in se bo po lepih cerkvah mile slovenske naše domovine razlegalo petje v resnici dostojno, resno in častljivo Bogu v slavo in vernemu našemu ljudstvu v spodbujanje — v kar pomozi Bog in sv. Cecilija! Fiat!

(Dalje sledi.)

strogo čuje nad tridentinskimi in isterskimi izseljenci, ki so najbolj krivi protiaustrijskih demonstracij na Italijanskem. — Poročnik na petrogradskem dvoru, g. Nigra, bil je nenadoma poklican v Rim; pravijo, da postane minister vnanjih zadev, kar bi imelo po misli ruskih državnikov za Rusijo dobre posledice.

Hanoveranskega kralja sin, vojvoda Cumberlandski je vnanjim vladam pismeno naznanil, da si pridržuje vse pravice ranjkega očeta zlasti glede kraljestva hanoveranskega. Angleška kraljica mu je podelila red hlačne p o d v e z e. (Hosenbandorden).

Izvirni dopisi.

Iz Belokranjske, 30. julija. (Potreba in važnost dolenske železnice.) Redko je kaj slišati od naše strani. Ograjeni z visocimi Gorjanci in kočevskimi hribi ločeni smo od sveta skoraj po vsem. Podobni gorenjski republiki Bohinu životarimo tudi mi le bolj za-sé. Razven znane bregovite za vožno nevarne ceste čez Gorjance v Novomesto in dveh slabih, ene čez Čermošniški jarek in ene na Kočevje, nimamo z drugo Kranjsko nikakoršne zveze; dosti žalostno očigled tolikanj hvalisanemu napredku in civilizaciji, ko so prvi začetek in podlaga tema vendarle dobre ceste in železnice. In kako je s tem v naši vbogi Kranjski, ktero na Dunaju komaj po imenu poznajo za „provinc“, kadar bi bilo treba za njo kaj storiti? Mimo nekaj večinoma bolj slabih cest imamo le dve železniški progi; eno južno, s ktero se nas že ravno ogniti niso mogli, ko so zvezali Dunaj s Trstom, in gorenjsko (Rudolfovo), za ktero je bilo treba tolikanj moledovati! Dolenska pa je v tem še zdaj podobna Sahari! Kdaj se misli vendar pri nas kaj storiti za to?

Ker se je po dolgem cincanji in obotavljanji Avstrija vendar le odločila, da zasede Bosno ter ondi jame izvrševati kulturno nalogo, se menda vsled tega stare domače kronovine ne bode zanemarjale, ker je treba tukaj naj prvo pokazati, da je oni nalogi kos. Če hoče Avstrija kultivirati zanemarjeno in opustošeno Bosno, bo jej prva naloga ondi napraviti dobre ceste in železnice. Ker bode po zvezani železni progi Mitrovica-Banja Luka in dalje od Novi čez Karlovec in Ljubljano po naj krajši poti zvezan Carigrad in Solun, tedaj črno in egejsko morje — vzhod s severo — zapadno Evropo, se zdaj menda vendar več ne bode mogla odkladati dosedaj tolikanj pogrešana železnica dolenska?! V to že zdaj opozorujemo zastopnike našega ljudstva, naj v deželnem in državnem zboru krepko povzdignejo svoje glasove, kadar pride na vrsto železniško vprašanje; naj ne moledvajo: prosimo, gledite, usmilite se tudi nas, ampak odločno in naravnost porekó: „mi to tirjamo, da se z našim denarjem tudi za našo deželo kaj stori, če hočete, da bomo v prihodnje mogli zmagovati visoke davke, ker tako zapušeni kot smo bili dosedaj, si nikakor ne moremo niti za silo opomoči!“ Pri pogledu na železniško omrežje Evrope, kjer so železnice že vse križem, res mora zdihniti človek; kje smo še mi, kako malo se v tem stori pri nas! Za vse drugo je denarja — samo za naj potrebniši ga ni!

Pričakujemo tedaj, da bode naš novi deželni poslanec, gospod Navratil, pri prvem zasedanji spravil na dnevni red to velevažno vprašanje ter ga s prirojeno mu zgovornostjo v soglasji z družimi tovarši utemeljil in dokazal.

Dežmana pa in njegove privržence, ki je ravno z zvijačnim obetanjem, da hoče govoriti za dolensko železnico, bil izvoljen za poslanca, pa pri vsem, kar bi bilo na korist deželi pri nobeni priliki niti črnil ni besedice, naj očitno in pred vsem svetom zavrne na njegove gori omenjene obljube, če bi pri glasovanju o tem velevažnem predmetu nasprotoval. Le prepogostoma se taki ljudje še hočejo ponašati s svojo nesramnostjo! Pač lepi taki zastopniki! In ubogo ljudstvo, čigar potrebe zagovarjajo enake baže možje!

Iz Trsta, 31. julija. (Program tukajšnje državne gimnazije). Šolski sklep drž. gimnazije je bil 14. julija. Po sv. maši se je vršila razdelitev spričeval. Programu na čelu je spis gosp. prof. dr. Moserja: „Mineralogisch-geognostische Beobachtungen gesammelt auf einer Reise durch das Fassathal in Süd-Tirol, Raibl und Bleiberg in Kärnten, während der Ferien des Jahres 1877.“ Podučevalo je preteklo leto na državni gimnaziji 13 profesorjev z ravnateljem, judovski rabin in 3 drugi učitelji. Učencev je bilo na koncu leta 226 javnih in 5 privatnih. Po narodnosti je 108 (?) Nemcev, 74 Lahov, 38 Slovencev in 11 Grkov. Po veri 172 katoličanov, 19 protestantov, 13 pravoslavni, 21 judov in 1 confessionslos. Odlikovanih je bilo na celi gimnaziji 43, prvi red jih je dobilo 136, drugi red 19, tretji 12, ponavljenje (reparatur) 13, neizprašani so ostali 4. K poskušnji zrelosti se jih je bilo oglasilo 16 javnih in 1 privaten. Odlikovani so bili štirje, zrelih 10, in trije so padli. — Z gimnazijo zvezana je bila tudi pripravnica (Vorbereitungsklasse).

V slovenskem jeziku se na gimnaziji ni podučevalo, razun v enem oddelku za začetnike Nemce pa Lahe, čeravno je bilo 38 Slovencev!! Enkrat so bili trije oddelki, a vsi so „reducirani“ zdaj na enega! Angleški jezik se pa uči (kot prosta stroka). Judov je 21, pa vendar so imeli krščanski nauk na gimnaziji v 4 oddelkih!!

Iz Trsta, 29. julija. (Nesreča, lahoni, toča.) Poleg mnogih hudobij, godi se v Trstu in pri Trstu tudi mnogo nesreč. Kar prinaša o tem naš list „Edinost“, to je le malo, ker ta list izhaja le po dvakrat v mescu; tukajšnji dnevnik pa prinašajo vsaki dan po celo vrsto takih žalostnih novic, vendar tako kude niso vže dolgo prinesli, kakor v soboto o velikej nesreči, ki se je zgodila v petek zvečer na morji med Trstom in Milami. Vreme še ni bilo hudo, pa morska tromba je vzdignila ladijo, v katerej je bilo sedemnajst ljudi, ki so se vračali iz Trsta domu v Mile, ter jo je spet izpustila, da se je brž napolnila z vodo in da je dvanaest osob utonilo v kljub hitreji pomoči došle od dveh strani. Le tri trupla so dozda našli in pokopali... V Milah je zatega delj velika tuga, tukaj pa pobirajo milodare za družine utopljenec.

V političnem obziru se pri nas nič posebnega ne godi; še lahonske demonstracije na Laškem niso tukaj našle posebnega odmeva, če tudi se ne dá tajiti, da neka stranka komaj čaka in na vso moč dela za to, da bi se Trst spojil z laškim kraljestvom.

Tudi naš mestni zbor počiva, kakor vsako leto v tem času, vsaj se nič ne sliši o njem, da bi imel kake seje.

Toča je storila v nekterih krajih, posebno v zgornji okolici, dosti škode, drugod pa kaže še precej dobra letina; vsaj suše do zdaj nismo imeli.

Domače novice.

V Ljubljani 3. avgusta.

(Za slepe in vbožne otroke kranjske), ki so 7 do 12 let stari, je razpisanih 8 vstanov ali štipendij, ena pa za mutastega na zavodih v Lincu. Prošnje naj se oddajo do 20. avgusta deželni vladni kranjski. Za revne vradniške hičere, sirote in vdove pa bode prvo splošno vradniško društvo za avstrijsko-ogersko monarhijo oddalo več štipendij, za katere naj se prošnje pošljejo do 24. avgusta vodstvu omenjenega društva. (Centralleitung des ersten allgemeinen Beamtenvereines, Wien Kollingasse 17.)

(Za rodbine v vojake poklicanih rezervistov) je cesarica podarila 1000 gl.

(Za ljubljanske reveže) je tržaška zavarovalnica zoper ogenj *Riunione Adriatica di Sicurtà* o priliki svoje 40letnice po svojem tukajšnjem glavnem zastopniku gosp. Perdanu magistratu izročila 100 gld.

(Darilo (talijo) 26 gld. 25 kr.) je dobil Alojzij Štrukelj, ki je 11. julija 12letnega Antona Antončiča potegnil iz Ljubljane, da ni utonil.

(Porotne sodnije) se v Ljubljani prično 19. t. m. Za porotnike so bili izlozani ti le gospodje: Albin Ahčin, ključavničar, Alojzij Cantoni, hiš. pos., Andrej Debevec, hiš. pos., Franc Detter, kupec, Klemen Eckert, c. k. major v pokoju, Janez Fabijan, kupec, Franc Fortuna, kupec, Herman Halbensteiner, hiš. pos., Anton Klein, tiskar, Anton Kotnik, hiš. pos., Jožef Lorenzi, h.š. pos., Franc Lukman, hiš. pos., Janez Murnik, tajnik kupčijske zbornice, Henrik Ničman, Miha Pakič, Franc Peterca, Franc Pirker, Jožef Pukelstein, vsi hišni posestniki, Albert Plavc, Franc Regoršek, Ferdinand Souvan, Jožef Terdina, vsi kupci, Rajmund Šiškar, hraniln. vrad., Janez Tanko, gostilničar, Viljem Treo, zidarski mojster, vsi iz Ljubljane. Jožef Domladiš, mlinar v JI. Bistrici, Oton Detela, grajščak pri sv. Duhu, Štefan Furlan, krčmar v Mirkah, Jožef Košir, barvar v Kanišku, Štefan Lapajne, kupec v Idriji, Janez Majhen, mlinar v Podrečah, Anton Novak, posestnik v Štepani vasi, Ferd. Sajovic, kupec v Kranji, Jožef Stupica, posestnik na Viru, Ludvik Schiffmüller, fužinski vodja v Kokri, Janez Vuherer, gostilničar v Lescah. Namestniki pa so: Janez Babnik, Franc Bezljaj, Franc Kačar, Valentin Plehan, vsi hišni posestniki, Janez Boltavzar, brivec, Franc Kadilnik, denarničar, Janez Kovač, tiskar, Jernej Žemrov, kovač, vsi iz Ljubljane.

(Gorenjska železnica) napravi čez poletje več posebnih vlakov iz Ljubljane v Lesce. Prvi odide tje jutri 4. avgusta ob 6. uri 30. m. zjutraj in se povrne v Ljubljano zvečer ob 8. uri 30. m. Vožaina iz Ljubljane do Lesce in nazaj znaša v II. razredu 2. gld., v III. razredu pa 1 gld. 20 kr. Neprilичno se nam zdi, da se sprejemajo samo taki popotniki, ki so namenjeni v Lesce, kakor da bi hoteli ljudi s tem siliti, da naj gredo kratkega časa iskat v Lesce in na Bled. Mnogi bi pa te vlake porabili za obiskovanje Medvoda, Loke in Kranja, in železnično vodstvo bi prav zelo vstreglo občinstvu, če bi ne samo za Lesce, ampak tudi za druge postaje določilo znižano vožnino.

(Cena mesa) za ta mesec je: Pitanih volov najbolje po 54 kr., srednje po 46 kr., slabije po 38 kr. kilo. Kravje in nepitanih volov pa je po 48, 40 in 32 kr. kilo.

(Umor.) V posilni delavnici je 29. julija neki 17letni čevljarški pomočnik iz maščevanja tako hudo zabodel 18letnega tovariša Franceta Žepiča, da je ranjenec drugi dan umrl.

I. izkaz

milodarov za zapuščene rodovine v vojaščino poklicanih vojakov:

Deželni odbor Kranjski 2000 gld. Gosp. Franjo vitez Kalina, c. kr. deželni predsednik v Ljubljani, 100 gld. Gosp. Miroslav vitez dr. Kaltenegger, deželni glavar 50 gld. Gosp. Janez Wilhelm Strecker, civilni in vojaški krojač 5 gld. Gosp. Jakob Syz, fabriški posestnik v Medvodah 50 gld. Gosp. Anton Navratil iz Metlike nabral in poslal 14 gld. 30 kr. Zbirka odhajajočih dijakov kupčijske šole g. F. Mahra 35 gld. 89 kr. Gosp. Ferd. Mahr, vodja kupčijske šole v Ljubljani 10 gld. Gosp. Andr. Brus v Ljubljani 5. gld. Gosp. Franc Pirker, kupčijski odpravnik v Ljubljani 10 gld. Od neimenovanega gospoda iz Vidma na Laškem 5 gld. Gosp. Josip Pfeifer, deželni koncipist 2 gld. Gosp. Franc Pogačar v čitalnici v Bizaviku nabral in poslal 4 gld. 35 kr. Zbirka c. kr. okrajnega glavarstva Logaškega pri g. uradnikih c. kr. uradov v Logtacu 18 gld. 50 kr. G. g. učitelji ljudskih šol Ljubljanskega okraja pri konferenciji 24. julija zložili in po gosp. nadzorniku Vizjaku izročili 13 gld. 60 kr. Gospa M. A. 10 gld. Gospod Franc Mali, usnar in hišni posestnik v Ljubljani 25 gld. Gosp. Dr. Mrhal, c. kr. šolski svetnik in vodja višje realke v Ljubljani 3 gld. Gosp. Henrik grof Coudenhove, veliki kapitularni vitezov nemškega reda v Ljubljani 50 gld. Gosp. Anton Samassa, zasebnik v Ljubljani 25 gld. Gosp. Albert Samassa, c. kr. dvorni zvonar v Ljubljani 25 gld. Gosp. Jakob Smolej, c. kr. šolski svetnik in vodja višje gimnazije v Ljubljani 3 gld. Gosp. Viktor Reher iz Ljubljane 50 gld. Skupni znesek 2514 gld. 64 kr.

Razne reči.

— Kranjski meščani na Dunaji niso nič opravili, in njihova gimnazija ima v treh letih prenehati.

— Tolovaji so v Trnovškem vrhu okraja ptujskega, kakor piše „Slov. Gospodar“, izropali M. Pukšiča, mu prerezali vrat, ter popustivši ga mrtvega na dilah, ollesli 71 gl.

— Čehov na Dunaju je po najnovejšem ljudskem preštevanju 170000 in družih Slovanov 3000.

— Na 7 let težke ječe bil je 27. p. v Pragu zaradi goljufije obsojen bankir Grund.

— Mladi umetnik Krežma, piše se nam iz Dobrne, je s svojo sestro koncertoval dne 27. julija v toplicah na Dobrni pri Celji. Četrtno pr.hodka izročil je vbožnim učencem ondašnje šole. Zaporedoma prihajajo tje koncertisti, pa tako še nijen ni storil. Toraj zaničevani Slovan je prvi dobrotnik!

— † Osnabriški škof Brinkmann je 30. julija umrl. R. I. P.

— Olomuški knez in nadškof, deželni grof Fürstenberg bo 8. septembra obhajal 25 letnico svojega škofovanja. Moravski plemenitaži katoliški mu bodo pri tej priliki v posebni adresi izrazili svojo vdanost in spoštovanje.

— Zaradi razžaljenja Veličanstva bilo je na Nemškem dozdej obsojenih že 515 ljudi (med njimi 31 žensk) vsega skupaj na 806 $\frac{1}{4}$ leta ječe. Oproščenih bilo jih je samo 42.

— Razpisana je služba poštnega ekspeditorja v Žireh in služba cestnega čuvaja. Za prvo se oddajajo prošnje v 14 dneh pri poštni direkciji v Trstu, za drugo pa do 11. sept. pri deželni vladni Kranjski.

Poslanica. *)

„Kdor od ognja teče, je zažgal.“ Tako si je gotovo mislil marsikdo, ki je bral poslanico v „Tagblattu“ od 30. julija s podpisom J. Novaka, dekana kočevskega. Dalje je tudi lahko mislil na tatú, ki beži in upije: „Držite ga, držite ga!“ — zlasti, ker tudi on kaže za drugim.

Pa pustiva na strani šalo, gospod Novak! Jaz bi se ne brigal za Vašo izjavo v „Tagblattu“, kakor se sploh malo brigam za ta skromni list. A Vi ste brez vseh dokazov, brez najmanjše naslombe ovadili nekega spoštovanega gospoda s tem namenom, da bi mu Vaša denunciacija škodovala. To je grdo, Vašega stanu nevredno. Spominjajte se dr. Pilotija! Toda ta je imel za svojo izjavo vsaj dokaze, priče, Vi pa še tega nimate. Jaz Vam naravnost povem, da po Vas ovajeni gospod ni pisal dotičnega članka v „Brencljnu.“ In če bi ga tudi bil, ni li vse resnično, graje vredno? Če ima kdo kaj zoper navedeni članek, saj je sodnija tu, naj se obrne do nje, pri njej mu bo gotovo pravica. Odgovoren za vse sem jaz, mene iščite, ne pa stikati po ljudeh, na katere je človek jezen.

Veliko lepše bi bilo za Vas, če bi se bili brigali za ono, kar se je pred Vašimi očmi godilo — kar je to Vaša pastirska dolžnost — kakor pa po zraku loviti tiste, ki so take nesposodnosti objavili s tem namenom, da bi se odpravile. Kakor zvem (in kar me zelo veseli), je ta namen zdaj dosežen, toraj je bila Vaša ovadba v „Tagblattu“ najmanj odveč, ni bilo treba se Vam razpostaviti vsemu svetu kot denuncijanta, ki svojega natolčevanja še celó dokazati ne more.

S spodobnim spoštovanjem

J. Alešovec,
vrednik „Brencljnu.“

*) Za spise pod tem naslovom vredništvo ne sprejema druge odgovornosti, kakor katero mu naklada tiskovna postava. Vredn.

Eksekutivne dražbe.

3. avgusta: 3. Bernik v Loki. 3. Marolt iz Male Slivice in Gibač iz Bruhanje vasi, oba v Lašicah. 2. Smrdu iz Beča, v Bistrici. 2. Rogelj iz Dolenjega Brnika v Kranji. 2. Trebec in Mešnik iz Smerja. 2. Roje iz Verbice, vsi v Bistrici. 2. Požlep s Plešivice, 2. Jankovič iz Brezovice, Murgelove obligacije, vsi v Ljubljani. 2. Arko iz Ribnice. 3. Malner iz Hudega Konca. 3. Pelc iz Ribnice. 2. Klun iz Brež. 3. Knaus z Gore. 3. Levstek iz Bele vode vsi v Ribnici. 3. Švigelj in Mahorčič iz Malega Ubelaškega v Senožečah. 3. Colarič iz Grubelj. 3. Plantan iz Dobravice. 3. Kočman iz Breške vasi, vsi v Kostanjevici. 3. Potokar iz Krške vasi, v Krškem. 2. Štefančič iz Radovice v Metliki.

5. avgusta. 3. Mevžel iz Gabernika v Mokronogu. 3. Supan. 2. Javornik. 1. Götzl ove (Leop.) reči vsi v Ljubljani. 3. Rahne iz Dragožajna in Zmerzlikove iz Srednje vasi, oba v Kranji. 2. Mihevc g. Martinovega hriba. 2. Lovko z Jezera. 2. Oswald iz Garčerevca, vsi v Logatcu.

Umrli so:

Od 29. do 31. julija: Berta Jak, kupč. o. 16 m., za ošpicami. Janez Vitek, čevlj. pom. 49 l., vsled samomora. Avguštin Traun, hiš. pos. 74 l., za mrtudom. Franc Žepič, v posilni del. 18 l., zaboden.

Telegrafične denarne cene 2. avgusta.

Papirna renta 64. — Sreberna renta 66.20 — Zlata renta 74.30 — 1860letno državno posojilo 113.60 Bankine akcije 832 — Kreditne akcije 260.25 — London 115.40 — Srebro 100.60. — Cea. kr. cekini 5.49. — 20-frankov 9.21.

J. Blaznikov nasledniki v Ljubljani.